

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 39/2010-46

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. mája 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti J. C., G., zastúpeného advokátkou JUDr. T. V., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 20 P/145/2005, za účasti Okresného súdu Martin, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. C. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej

lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 20 P/145/2005 porušené bolo.

2. J. C. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré mu je Okresný súd Martin povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky ukladá uhradiť J. C. trovy konania v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. T. V., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Martin je povinný uhradiť štátu trovy konania v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 7000060515/8180 vedený v Štátnej pokladnici do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 39/2010 z 11. marca 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. C. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 P/145/2005 (ďalej aj „namiatané konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 16. marca 2005 okresnému súdu návrh na úpravu styku s maloletým synom.

Sťažovateľ uviedol, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo okresným súdom o jeho návrhu právoplatne rozhodnuté.

Okrem toho, že sa sťažovateľ domáhal, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň požadoval prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov. Napokon žiadal priznanie finančného zadosťučinenia v sume 2 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 906/09 doručeným ústavnému súdu 4. decembra 2009, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Z obsahu spisu Okresného súdu Martin sp. zn. 20 P/145/2005 vyplýva nasledovná chronológia úkonov súdu a účastníkov konania:

- 16. 3. 2005 Podanie návrhu otca J. C... o vydanie predbežného opatrenia a návrhu na určenie vyživovacej povinnosti otca voči maloletému a o úpravu styku otca s maloletým dieťaťom E. C... Návrh pridelený sudkyňi JUDr. E. M. pod sp. zn. 16 P/80/2005
- 17. 3. 2005 Oznámenie vyššieho súdneho úradníka navrhovateľovi o postúpení na OS Galanta z dôvodu miestnej príslušnosti
- 22. 3. 2005 návrh prijatý OS Galanta a pridelený sudkyňi JUDr. G. V. pod sp. zn. 13 P/24/2005
- 29. 3. 2005 Uznesenie OS Galanta 13 P 24/2005-17 o prenesení príslušnosti na OS Martin
- 5. 5. 2005 spis prijatý na OS Martin, pridelený na rozhodnutie sudkyňi JUDr. E. M. pod sp. zn. 20 P/145/2005

- 12. 5. 2005 Uznesenie OS Martin o ustanovení opatrovníka ÚPSVaR M. pre maloletého (vz. 63)
- 12. 5. 2005 Uznesenie OS Martin 20 P/145/2005 o nariadení predbežného opatrenia, ktorým bol návrh otca o vydanie predbežného opatrenia o určenie výživného a o úpravu styku zamietnutý
- 12. 5. 2005 Uznesenie OS Martin 20 P/145/2005 o začatí konania o určenie výživného a o úprave styku s mal. E. C... z úradnej povinnosti
- 8. 6. 2005, 21. 7. 2005 oznámenia otca o aktuálnej korešpondenčnej adrese otca, podľa oznámenia doručeného 21. 7. 2005 otec žiadal, aby súd doručoval korešpondenciu vo veci na adresu jeho trvalého bydliska
- 26. 10. 2005 pojednávanie vo veci samej. Súd pred začatím pojednávania zistil, že sa nedostavil otec, doručenie nemal vykázané. Otec sa telefonicky ospravedlnil a žiadal, aby bol vypočutý dožiadaným súdom. Pojednávanie odročené na 7. 12. 2005
- 26. 10. 2005 záznam z ÚPSVaR T., ktorým matka E. C... žiada, aby súd v konaní určil otcovi výživné 2 000,- Sk od 1. 10. 2002
- 2. 11. 2005 doručenie oznámenie otca o vzatí na vedomie termínu odročeného pojednávania a predloženie dokumentov do spisu
- 7. 11. 2005 vypracovanie dožiadania na OS Spišská Nová Ves o vypočutie otca vo veci. Doručené OS Spišská Nová Ves 11. 11. 2005
- 7. 12. 2006 upovedomenie o zmene termínu pojednávania zo dňa 7. 12. 2005 na 16. 1. 2006 z dôvodu PN zákonnej sudkyne
- 4. 1. 2006 na OS v Martine vrátená zásielka s predvolaním otcovi na termín 16. 1. 2006 s poznámkou neprevzal v odbernej lehote. Predvolanie zasielané na adresu, kam otec žiadal zasielať korešpondenciu
- 5. 1. 2006 doručenie správy kolízneho opatrovníka z prešetrenia pomerov v rodine matky
- 11. 1. 2006 doručené oznámenie otca o zmene pracovného pomeru a ospravedlnenie z neúčasti na pojednávaní vytyčenom na 7. 12. 2005
- 16. 1. 2006 pojednávanie vo veci samej, otec sa nedostavil, prvé predvolanie neprevzal v odbernej lehote, opätovne zasielané predvolanie prevzal v jeho mene

- splnomocnenec až 30. 1. 2006. Pojednávane odročené na 2. 2. 2006. Telefonicky zistené na OS Spišská Nová Ves, že na výsluch dňa 13. 12. 2007 sa otec nedostavil, nový termín výsluchu určený na 24. 1. 2006*
- *16. 1. 2006 Uznesenie OS Martin 20 P/145/2005 o nariadení predbežného opatrenia, ktorým bola otcovi určená vyživovacia povinnosť vo výške 1.000,- Sk mesačne*
 - *29. 1. 2006 doručenie spisu z OS Spišská Nová Ves bez vybavenia dožiadania s poukazom na správy OO PZ SR Gelnica, v zmysle ktorých sa otec v mieste trvalého bydliska zdržiava sporadicky a pracuje v Bratislave*
 - *2. 2. 2006 pojednávane vo veci samej otec sa nedostavil, doručenie nemal vykázané. Predvolanie na pojednávane prevzal splnomocnenec otca 30. 1. 2006. Pojednávane odročené na 6. 3. 2006*
 - *8. 2. 2006 ospravedlnenie otca za neúčast' na pojednávani 2. 2. 2006*
 - *14. 2. 2006 oznámenie otca o novej adrese prechodného bydliska, kam žiada zasielať korešpondenciu*
 - *28. 2. 2006 doručenie odvolania otca voči predbežnému opatreniu zo dňa 16. 1. 2006*
 - *6. 3. 2006 pojednávane vo veci samej odročené na neurčito za účelom predloženia spisu na krajský súd za účelom rozhodnutia o odvolaní otca voči nariadeniu predbežného opatrenia*
 - *12. 4. 2006 žiadosť Prezídia PZ SR o nazretie do spisu v súvislosti s podozrením zo spáchania trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa, ktorého sa mala dopustiť zákonná sudkyňa JUDr. E. M. vydaním predbežného opatrenia o vyživovacej povinnosti v neprospech otca maloletého*
 - *20. 4. 2006 doručenie späťvzatia odvolania otca proti nariadeniu predbežného opatrenia*
 - *24. 4. 2006 doručenie vyjadrenia matky k odvolaniu otca voči nariadeniu predbežného opatrenia*
 - *25. 4. 2006 doručenie vyjadrenia kolízneho opatrovníka k odvolaniu otca voči nariadeniu predbežného opatrenia*
 - *12. 6. 2006 oznámenie otca o novej adrese prechodného bydliska*

- 30. 5. 2006 *Uznesenie KS Žilina 8 CoP/25/2006 o zastavení odvolacieho konania voči nariadeniu predbežného opatrenia*
- 10. 7. 2005 *návrh otca na vydanie opravného uznesenia KS Žilina 8 CoP/25/2006*
- 11. 7. 2005 *spis predložený KS Žilina za účelom vydania opravného uznesenia*
- 18. 7. 2006 *Opravné Uznesenie KS Žilina 8 CoP/25/2006*
- 4. 9. 2006 *žiadosť otca o zaslanie fotokópií zo spisu 20 P/145/2005*
- 21. 9. 2006 *zapožičanie spisu na KS Žilina v súvislosti so žiadosťou otca o vykonanie fotokópií a zaslania platby za ne na účet KS Žilina*
- 17. 10. 2006 *vrátenie spisu na OS Martin*
- 8. 1. 2007 *oznámenie otca o zmene prechodného bydliska*
- 15. 2. 2007 *pojednávania vo veci samej, otec sa dostavil, matka sa nedostavila. Predvolanie nemala vykázané. Pojednávania odročené na 29. 3. 2007 za účelom predvolania matky*
- 29. 3. 2007 *pojednávania vo veci samej, vyhlásenie rozsudku*
- 8. 6. 2007 *upozornenie zákonnej sudkyne JUDr. E. M. predsedníčkou súdu na prekročenie lehoty na písomné vypracovanie rozsudku*
- 26. 6. 2007 *doručenie odvolania otca voči rozsudku vo veci samej*
- 29. 6. 2007 *predloženie spisu KS Žilina za účelom rozhodnutia o odvolaní otca*
- 25. 7. 2007 *doručenie vyjadrenia matky k odvolaniu otca voči rozsudku*
- 14. 9. 2007 *oznámenie otca o zmene prechodného bydliska*
- 30. 10. 2007 *pojednávania KS Žilina vo veci samej, matka prítomná, otec ospravedlnil neúčast' z dôvodu práceneschopnosti. Pojednávania odročené na 20. 11. 2007*
- 16. 11. 2007 *doručenie oznámenia otca o čiastočnom späťvzatí odvolania voči rozsudku OS Martin. Otec vzal späť odvolanie voči výške výživného a žiadal, aby súd rozhodol o odvolaní voči úprave styku s maloletým*
- 20. 11. 2007 *pojednávania KS Žilina vo veci samej. Uznesenie KS Žilina sp. zn. 9 CoP/41/2007, ktorým sa odvolacie konanie proti výroku OS Martin týkajúcemu sa výživného zastavuje a vo zvyšnej časti sa rozsudok OS Martin zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie*

- 11. 2. 2008 pojednávanie OS Martin vo veci samej. Otec sa nedostavil, na adrese, ktorú súdu oznámil ako adresu prechodného bydliska, predvolanie neprevzal v odbernej lehote. Pojednávanie odročené na 31. 3. 2008
- 3. 3. 2008 spis pridelený na rozhodovanie sudkyňi JUDr. B. S.
- 14. 3. 2008 návrh otca na vydanie predbežného opatrenia vo veci úpravy styku otca s maloletým
- 18. 3. 2008 Uznesenie OS Martin o zastavení konania o návrhu otca na vydanie predbežného opatrenia o úprave styku s maloletým
- 31. 3. 2008 pojednávanie vo veci samej. Matka prítomná, otec sa nedostavil, predvolanie na pojednávanie prevzal splnomocnenec 14. 2. 2008. Pojednávanie odročené na neurčito s tým, že bude vykonané znalecké dokazovanie
- 18. 4. 2008 doručenie oznámenia otca o tom, že na preberanie korešpondencie neustanovil splnomocnenca a oznámenie o upozornenie, že v spise nahlásil aktuálnu adresu prechodného bydliska
- 1. 7. 2008 spis pridelený na rozhodovanie sudkyňi JUDr. M. J.
- 23. 7. 2008 Uznesenie OS Martin o ustanovení znalca PhDr. J. Š. v konaní
- 12. 9. 2008 prevzatie spisu znalcom PhDr. J. Š.
- december 2008 I. urgencia predloženia znaleckého posudku znalcovi. Splnomocnenec znalca prevzal 10. 12. 2008
- 17. 4. 2009 II. urgencia predloženia znaleckého posudku znalcovi. Splnomocnenec znalca prevzal 23. 4. 2009
- 28. 5. 2009 výzva znalcovi na predloženie znaleckého posudku do 30. dní, resp. žiadosť o uvedenie termínu do kedy bude znalecký posudok predložený
- 6. 8. 2008 telefonická výzvy znalcovi, znalec uviedol že posudok predloží do konca augusta 2009
- 29. 9. 2009 telefonická výzva znalcovi o predloženie posudku alebo vrátenie spisu
- 1. 10. 2009 vrátenie nevybaveného spisu znalcom s odôvodnením, že s účastníkmi konania je sťažený kontakt. Matka na výzvu znalca nereagovala a otec pracuje v nepretržitej prevádzke a má problém skoordinať svoje časové možnosti s časovými možnosťami znalca.

- 15. 10. 2009 Uznesenie OS Martin o zrušení ustanovenia PhDr. J. Š. za znalca v konaní a ustanovenie PhDr. G. H. za novú znalkyňu v konaní.

Ako vyplýva z uvedenej chronológie úkonov, vo veci sa konalo. V zmysle uznesenia prijatého na poslednom vykonanom pojednávaní (dňa 31. 3. 2008) zákonná sudkyňa vo veci ustanovila znalca uznesením zo dňa 23. 7. 2008. Znalec prevzal spis 12. 9. 2008. Od prevzatia spisu bol znalec viacnásobne urgovaný o doručenie znaleckého posudku (od decembra 2008 do 29. 9. 2009 v spise uvedených päť urgencií). Znalec vrátil spis ako nevybavený dňa 1. 10. 2009. Ako dôvod nevybavenia spisu uviedol skutočnosť, že s účastníkmi konania je sťažený kontakt, s matkou aj s otcom. Vzhľadom na skutočnosť, že znalec nevykonal zadanú úlohu, v snahe urýchliť konanie následne ustanovila zákonná sudkyňa novú znalkyňu v konaní. Zásadným dôvodom, pre ktorý súd vo veci od 12. 9. 2008 do 1. 10. 2009 nevykonal žiaden úkon, tak bola skutočnosť, že spis sa nachádzal u znalca.“

V dopĺňujúcom vyjadrení okresného súdu k sťažnosti doručenom ústavnému súdu 7. apríla 2010 sa okrem iného uvádza, že mu bolo 31. marca 2010 doručené späťvzatie návrhu sťažovateľa na začatie konania.

K vyjadreniu okresného súdu, resp. jeho doplneniu sťažovateľ zaujal stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 19. apríla 2010, v ktorom okrem iného objasnil dôvody, ktoré ho viedli k podaniu späťvzatia „návrhu na úpravu styku otca s maloletým synom“ doručeného okresnému súdu 30. marca 2010. Sťažovateľ v späťvzati návrhu okrem iného uviedol:

„Od podania môjho návrhu o úpravu styku k maloletému synovi ubehlo značné obdobie a medzi mojou osobou a maloletým synom došlo k strate akejkol'vek citovej väzby zo strany maloletého berúc zreteľ na jeho fyziologický vek, s prihliadnutím na skutočnosť, že matka maloletého vykonala dostatočné úkony, aby zabránila mojej osobe sa stretávať so synom, mať o ňom akékoľvek informácie. V neposlednom rade aj nečinnosť súdneho znalca – PhDr. J. Š. k tomu prispela a v neposlednom rade aj vedomá nečinnosť súdu v tomto konaní. Za dôležité považujem poukázať aj na skutočnosť, že dňa 09. 11. 2009 mi bolo doručené uznesenie OS Martin zo dňa 15. 10. 2009, kde bol v konaní vo veci úpravy styku ustanovený nový súdny znalec, kde ani tento súdny znalec si nesplnil svoje povinnosti

uložené mu súdom a v lehote 60 dní od doručenia vyššie citovaného uznesenia nevypracoval súdnoznalecký posudok.

Dôkaz: Až dňa 03. 03. 2010 mi bolo doručené predvolanie – pozvánka súdneho znalca PhDr. H., ktorou ma pozvala na psychologické vyšetrenie, ktoré sa malo vykonať dňa 12. 03. 2010. V čase, keď moja osoba sa ocitla, t. č. sa stále nachádza v sociálnej núdzi, s poukázaním na moje ekonomické a majetkové pomery, ktoré mi bránili sa ustanoviť na vyšetrenie, ako aj s poukázaním na náklady, ktoré mám spojené s cestovaním do miesta vyšetrenia, ako aj s prihliadnutím na náklady súdnych konaní, ktoré mám, a musím sa ich zúčastňovať. Vzhľadom k tomu som sa ospravedlnil z neúčasti na vyšetrení a požiadal som o stanovenie nového termínu. Následne podaním PhDr. H. zo dňa 07. 03. 2010 som bol pozvaný na ďalšie vyšetrenie, ktorého termín bol stanovený na deň 19. 03. 2010. Avšak vzhľadom k tomu, že moja osoba je nezamestnaná, dňa 16. 03. 2010 sa mi vyskytla možnosť zamestnať sa. Mal som s tým ďalšie náklady spojené s cestou na pohovor Bratislava a následne som mal náklady spojené s úhradou nákladov spojených s ubytovaním v Bratislave, kde som musel vopred uhradiť ubytovanie. Keďže som nemal nazvyš fin. prostriedky, ani možnosť akejkoľvek komunikácie so súdnym znalcom, aby som sa mohol ospravedlniť, dňa 19. 03. 2010 som sa nemal ako ospravedlniť z neúčasti na vyšetrení.

Následne nato mi bolo doručené ďalšie predvolanie na vyšetrenie na deň 29. 03. 2010 s upozornením, vyhrázaním, že ak moja účasť nebude ospravedlnená, bude táto skutočnosť oznámená sudkyňi. Súdny znalec stanovil vyšetrenie tak, že moja osoba je nútená vycestovať dňa 29. 03. 2010 na vyšetrenie z môjho miesta bydliska už o 03,30 hod., aby som sa mohol v stanovený termín ustanoviť na vyšetrenie.

Z dôvodu, že moja osoba k súdnemu znalcovi ako účastník konania musím znášať oveľa vyššie náklady ako odporca v tomto konaní, neustále moja osoba je handicapovaná v spojitosti s vypracovaním súdno-znaleckého posudku zneužívajúc pritom moje sociálne, ekonom. pomery s poukázaním na nečinnosť súdu v tomto konaní na lži a klamstvá, ktoré sudca vo svojich rozhodnutiach používa pri odôvodnení svojich rozhodnutí, s poukázaním na vek maloletého a nekonečné predlžovanie konania zo strany súdu vo veci úpravy styku otca k maloletému dieťaťu, rozhodol som sa vziať v celom rozsahu späť môj návrh na úpravu styku otca k maloletému dieťaťu v konaní vedenom na OS Martin pod číslom 20 P 145/2005.“

V pripojenom prípise Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 12. marca 2010 adresovanom sťažovateľovi bolo uvedené:

„... v súvislosti s prešetrovaním Vašej sťažnosti na postup znalca PhDr. J. Š. v konaní vedenom na OS Martin pod sp. zn. 20 P 145/2005 Vám oznamujeme, že Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky Vašu sťažnosť vyhodnotilo ako dôvodnú a voči znalcovi PhDr. J. Š. začalo správne konanie o uložení sankcie. Za dlhší časový úsek, ktorý uplynul pri prešetrovaní Vašej sťažnosti, sa Vám ospravedľujeme, bol spôsobený náročnosťou predloženého materiálu, súvisiaceho s predmetnou vecou.“

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 1. decembra 2009, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokovanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o úprave styku rodiča s nepľnoletým dieťaťom tvorí bežnú súčasť agendy všeobecných súdov a v zásade ho nemožno hodnotiť po stránke právnej ani skutkovej ako zložitú, čo sa vzťahuje aj na napadnuté konanie. Na právnu ani skutkovú zložitosť preskúmaného konania nepoukazoval vo svojom vyjadrení ani okresný súd.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

V súvislosti s predĺžením konania musel ústavný súd prihliadnuť aj na to, že sťažovateľ k nemu objektívne prispel tým, že nepreberal jemu okresným súdom adresované poštové zásielky. Na druhej strane však ústavný súd akceptoval aj sťažovateľovo zdôvodnenie príčin, pre ktoré k týmto problémom dochádzalo, uznávajúc, že to v niektorých prípadoch malo súvis s hľadaním, resp. vykonávaním práce mimo adresy určenej na účely doručovania zásielok oznámenej okresnému súdu.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej konštantnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ (I. ÚS 24/3, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03).

Podľa § 96 ods. 1 OSP navrhovateľ môže vziať za konania späť návrh na jeho začatie, a to sčasti alebo celkom. Ak je návrh vzatý späť celkom, súd konanie zastaví. Ak je návrh vzatý späť sčasti, súd konanie v tejto časti zastaví.

Z doplnujúceho vyjadrenia okresného súdu k sťažnosti, ako aj zo stanoviska právnej zástupkyne sťažovateľa doručeného ústavnému súdu 19. apríla 2010 vyplýva, že 31. marca 2010 bolo okresnému súdu doručené späťvzatie návrhu sťažovateľa, na základe čoho okresný súd uznesením z 15. apríla 2010 napadnuté konanie zastavil. Vzhľadom na späťvzatie návrhu sťažovateľom možno vysloviť názor, že týmto procesným úkonom sťažovateľ stratil záujem na jeho prerokovaní súdom, pričom si musel byť vedomý, že o ňom nebude meritórne rozhodnuté.

V nadväznosti na uvedený účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ako aj na späťvzatie návrhu sťažovateľom sa musel ústavný súd vysporiadať s týmto procesným úkonom sťažovateľa, ktorým sa v zásade mení aj záujem o odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa ako účastník nachádzal počas súdneho konania predtým, ako zbral svoj návrh v celom rozsahu späť. Tento procesný úkon sťažovateľa mohol mať v zmysle doterajšej judikatúry ústavného súdu (m. m. I. ÚS 27/02) za následok aj nevyhovenie sťažnosti v rámci rozhodovania vo veci samej, keďže už nebolo možné uvažovať o preventívnom ani akceleračnom účinku nálezu v prípade vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa.

Ústavný súd však prihliadajúc na mimoriadne okolnosti daného prípadu, a to nepriaznivé osobné a sociálne pomery sťažovateľa, ako aj dôvody, ktoré ho viedli k späťvzatiu návrhu, najmä tolerovanie nedodržania určenej lehoty na vypracovanie znaleckého posudku zo strany okresného súdu a časové obdobie, ktoré uplynulo od podania návrhu na úpravu styku s maloletým, keď rezignoval na poskytnutie ústavnej ochrany svojich práv, dospel k záveru, že vzhľadom na predmet konania a funkciu sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je napriek späťvzatiu návrhu potrebné poskytnúť mu ochranu vo forme kompenzácie jeho ujmy spôsobenej neefektívnym postupom okresného súdu.

3. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na ustanovenie § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Priebeh napadnutého konania ústavný súd hodnotí v zásade ako plynulý bez výraznejších období nečinnosti, avšak na druhej strane konanie vykazuje znaky neefektívnosti a nesústredenosti. Tento názor možno vyvodiť z uznesenia Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 CoP/41/2007 z 20. novembra 2007, ktorým okrem potvrdenia výroku o zastavení konania v časti výživného rozsudok okresného súdu sp. zn. 20 P/145/2005 z 29. marca 2007 vo zvyšnej časti zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd v odôvodnení uznesenia okrem iného uviedol, že *„podľa názoru odvolacieho súdu takýmto postupom a rozhodnutím došlo k pochybeniu zo strany prvostupňového súdu, pretože žiadnym spôsobom nebol vyriešený problém vzniknutý medzi rodičmi a dieťaťom, ktorí ho nedokázali vyriešiť uzatvorením dohody a v konečnom dôsledku to nevyriešil ani súd, hoci o tom sám začal konať“*.

Okresnému súdu je potrebné vytknúť aj neefektívny postup, za ktorý ústavný súd považuje to, že napriek ním určenej 60-dňovej lehote na vypracovanie znaleckého posudku ani po viac ako ročnej nečinnosti znalca nevyužil proti nemu poriadkové opatrenia podľa § 53 OSP. Ústavný súd už vo svojej judikatúre vyslovil, že všeobecný súd vzhľadom na jeho povinnosť organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby čo najskôr odstránil ten stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň fyzická osoba alebo právnická osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie, zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zveruje (vrátane poriadkových opatrení v zmysle § 53 OSP) aj vo vzťahu k súdnemu znalcovi. Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca pri vypracovaní znaleckého posudku (napr. III. ÚS 111/01, III. ÚS 56/02).

Ústavný súd poukazuje tiež na to, že vzhľadom na citlivosť sporov týkajúcich sa úpravy styku medzi rodičmi a deťmi je potrebné, aby všeobecné súdy pristupovali

k zabezpečeniu plynulosti priebehu, rýchlosti a efektívnosti týchto konaní s mimoriadnou zodpovednosťou.

Na nečinnosť ustanoveného súdneho znalca poukázal aj samotný okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti doručenom ústavnému súdu 4. decembra 2009.

Ústavný súd vzhľadom na všetky uvedené dôvody považoval za potrebné vysloviť porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

Ústavný súd aj napriek záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov, vzhľadom na to, že okresný súd na základe späťvzatia návrhu sťažovateľom (podanie doručené okresnému súdu 30. marca 2010) uznesením z 15. apríla 2010 konanie vo veci zastavil.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 2 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Predovšetkým poukázal na neprimerane

dlhú dobu súdneho konania, počas ktorej okresný súd nedokázal v tak citlivej veci, akou je úprava styku medzi rodičom a neplnoletým dieťaťom, rozhodnúť.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Napriek tomu, že sťažovateľ podaním doručeným okresnému súdu 30. marca 2010 zbral svoj návrh v celom rozsahu späť, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, najmä dôvody, ktoré sťažovateľa viedli k späťvzatiu návrhu z 29. marca 2010, konkretizované v bode 2 tejto časti nálezu, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátkou JUDr. T. V. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2009, ktorá bola 721,40 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len

„vyhláška“) v sume 2 x 120,23 € (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 7,21 € režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 254,88 €.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. mája 2010